

L'ànima discreta d'Edicions 62

Ramon Bastardes ha mort sis mesos després de jubilar-se d'Edicions 62, una empresa que ell, amb Max Cahner, va crear fa quaranta anys i a la qual ha continuat lligat durant tot aquest temps. Albert Manent, que va ser membre del primer consell de redacció de 'Serra d'Or', la revista cultural que aquest va impulsar el 1959, recorda el paper que Bastardes ha tingut en la cultura catalana.

Ramon Bastardes tenia només vint-i-dos anys quan, amb Max Cahner, va assumir la redacció de *Germinabit*, la tradicional revista de l'Abadia de Montserrat. En feia vint-i-cinc quan van editar el número 1 de *Serra d'Or* i vint-i-vuit anys quan fundà, també amb Cahner, Edicions 62, l'editorial que s'estrenava amb un títol que era tota una declaració de principis: *Nosaltres, els valencians*, de Joan Fuster.

El passat 24 de setembre00 va morir d'un infart aquest home "molt discret, que mai no feia soroll i que ha estat peça clau d'Edicions 62 durant quaranta anys", segons l'escriptor Albert Manent, que va ser membre del primer consell de redacció de *Serra d'Or*.

Manent va conèixer Ramon Bastardes a principi dels anys cinquanta. Amb Max Cahner, Bastardes formava un tàndem de "joves intrèpids" que volien treballar pel redreçament de la cultura catalana, segons paraules de Manent. Bastardes venia d'una família nacionalista –el seu avi va ser alcalde accidental de Barcelona (1907-1909) pel Partit Republicà Autonomista i secretari general de la Unió Federal Nacionalista Republicana– i havia destacat en el món de l'escoltisme català catòlic. Com Cahner –que Manent va conèixer quan tots dos eren a la Facultat de Dret–, Bastardes estudiava ciències químiques.

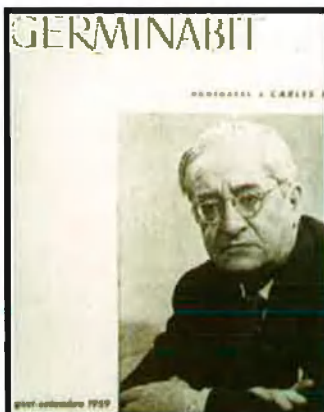
Era una època, explica Manent, en què no hi havia cap revista ni gaire vida cultural: "Ens havíem de refiar del que deia Destino, que era en castellà però tenia una política de certa simpatia per la literatura catalana i parlava molt del barcelonisme."

En aquell context, Bastardes i Cahner van entrar en contacte amb l'Abadia de Montserrat per mà de Josep Benet, que Manent els havia presentat. Tots dos joves van assumir la redacció de la revista dels antics escolans, que es deia *Germinabit*, i van començar a incloure temes que no eren estrictament religiosos, sinó socials i culturals. Manent els va posar en contacte amb les patums de l'època –Carles Riba, Josep Vicenç Foix– i ells van anar omplint la vella revista de continguts de qualitat. El 1959, després de la mort de Carles Riba, van fer un número especial de *Germinabit* que ja aplegava el bo i millor de la intel·lectualitat catalana. "Un número espectacular, dels que paga la pena conservar", diu Manent.

És aleshores que Bastardes i Cahner tiren endavant la iniciativa d'endegar una revista cultural nova de trinca i més ambiciosa.

"El concordat amb el Govern espanyol, en aquella època –explica Manent–, permetia a l'Església catòlica de publicar revistes (se suposava que de caràcter religiós) sense haver de demanar permís ni passar cap mena de censura." Per això Bastardes i Cahner tornen a buscar l'aixopluc de l'Abadia de Montserrat per a la nova revista: "Van anar a veure l'abat Escarré, i li va fer molta gràcia l'empenta d'aquells dos joves idealistes, en molts aspectes imprudents, que mostraven tanta força de voluntat i capacitat de treball."

'Serra d'Or'. L'empresa, tot i tenir el suport de Montserrat i de Josep Benet, era arriscada. "No us en sortireu", els deia Manent. "Potser perquè jo era més gran i m'havia mogut en més am-

A la foto gran, Ramon Bastardes, i a sota, a la dreta, Albert Manent. A dalt, a l'esquerra, l'últim número de *Germinabit*, coordinat per Bastardes i Cabner, que s'edità amb motiu de la mort de Carles Riha. Després, tots dos passaren a dirigir *Serra d'Or*. A sota, una imatge del consell de redacció d'aquesta revista, el 1971. D'esquerra a dreta: Albert Manent, Josep Termes, Sebastià Benet, Joan Colomines, Jordi Sarsanedas, el pare Maur M. Bolx, Alexandre Cirici, Ramon Bastardes, Josep Verdura, Josep M. Bricall i Xavier Fàbregas.

bients, trobava molt complicada la feina d'anar a cercar col·laboracions en un món cultural tan desballestat." Però ells van tirar endavant igualment. Van fer una reunió amb gent molt diversa, entre els quals hi havia Manent, per decidir el títol de la publicació. Després de descartar-ne algun, com ara *Fidelitat*, van optar per *Serra d'Or*, que "ja havia estat el nom dels treballadors laics de l'Abadia, però feia referència al vers de mossèn Cinto Verdguer so-

bre Montserrat". En un petit local de la Gran Via de les Corts Catalanes de Barcelona, Bastardes i Cahner començaren a treballar. Reuniren un consell de redacció, que incloïa Manent i Josep Benet, per als temes més historico-polítics; Alexandre Cirici, per a les arts plàstiques; i l'arquitecte Oriol Bohigas, entre altres. "Van tenir l'habilitat de buscar gent més gran que nosaltres però que re-presentaven la modernitat", resumeix Manent.

La protecció que els proporcionava l'Abadia de Montserrat també implicava que sorgissin certes friccions, segons Manent: "Tenien un conciliari, el pare Pinell, que era un home molt bo, però de tant en tant els deia que allò que feien era imprudent. Al costat d'una secció religiosa, que portaven els mateixos monjos, hi havia també la secció de cinema, que escrivia Miquel Porter, i això produïa grans contrastos."

EL TEMPS / JORDI MORERA / GLÒRIA MATAMALA

Els impulsors de la revista també van aconseguir la col·laboració de personalitats de generacions més anteriors, com Ferran Soldevila o Agustí Duran i Sanpere, i la revista es va anar consolidant com l'única plataforma en què se sumava tothom: "Hi havia gent de totes les tendències literàries, ideològiques, polítiques i estètiques. Amb un predomini, això sí, de la gent que dominava les tendències més modernes."

La revista va assolir prestigi i va aconseguir continuïtat, gràcies al suport de Montserrat. Les experiències anteriors no havien pogut evitar la censura i van haver de tancar –com *Ariel* (1946-1951), *Antologia* o *El Temps* i *Aplec*, que només pogueren publicar un número–. *Serra d'Or*, a més, era "una revista ben dissenyada i força amena, amb moltes notícies petites, ressenyes curtes i informació molt comarcal, que explicava el renaixement de l'activitat cultural arreu del país."

El naixement de 62. Cahner i Bastardes, "novament animats per Benet", segons Manent, van decidir corregir una altra de les mancances del món cultural de l'època, i el 1962 fundaren Edicions 62. "L'editorial Selecta, del senyor Josep Maria Cruzet, havia cobert molt bé una primera etapa editant les obres de Verdaguer, Maragall o Rusiñol, però ara calia una segona etapa amb una editorial més assatgística i de pensament." D'acord amb aquesta concepció, el primer títol de 62 va ser *Nosaltres, els valencians*, de Joan Fuster, un home amb el qual ja havien travat amistat i captat com a col·laborador de *Serra d'Or*. Fa sis mesos, coincidint amb la seva jubilació, Bastardes confessava a l'*Avui* que aquell títol va ser fonamental: "El vam treure el 1962 amb una inversió de 30.000 pessetes. Vam recuperar els diners. Si no hagués anat bé, potser no hi hauria hagut editorial."

Era el primer número de la col·lecció "Llibres a l'abast", dirigida per Cahner i Benet, que ben aviat publicaria obres de Josep Maria Castellet –que el 1964 s'hi incorporà com a director literari–,

Joaquim Molas, Oriol Bohigas i Alexandre Cirici, a més de traducció d'obres importants de la col·lecció francesa "Que sais-je?", de Presses Universitaires de France. El 1963, amb la col·lecció "La cua de palla", dirigida per Manuel de Pedrolo, Edicions 62 inicià l'edició de novel·la negra en català.

Dos anys més tard, l'editorial ja es plantejava un repte encara més difícil, que acabaria per provocar la ruptura entre els dos fundadors de 62: Max Cahner proposava l'edició d'una enciclopèdia universal, escrita per especialistes dels Països Catalans.

"Tenien un piset petit –recorda Manent– i uns quants redactors anaven escrivint aquell monstre que havia de ser la *Gran Enciclopèdia Catalana*. Probablement no van mesurar les seves forces i la magnitud d'una empresa com aquesta, però el fet és que van tenir aquell impuls generós i genial d'empènyer el projecte."

L'envergadura del projecte aviat va fer sorgir problemes: "Potser van agafar massa redactors i alguns que no servien, perquè estaven obsessionats amb una ideologia –hi havia molts trotskistes, per exemple."

La fallida de la distribuïdora Ifac es va afegir a la crisi que va provocar l'*Enciclopèdia*. "En Cahner –diu Manent– va perdre tot el seu patrimoni, obtingut de la venda de la fàbrica de pintures del seu pare" i la relació amb Bastardes es va tibar fins que Cahner va deixar 62 l'any 1970.

Bastardes continuarà a l'editorial i, segons Manent, "serà l'home que durant quaranta anys donarà eficàcia als projectes d'Edicions 62, sempre amb una gran discreció". Fins al dia de la seva jubilació, Bastardes continua en l'empresa que va fundar el 1962 i que, amb *Nosaltres, els valencians*, ja ha publicat més de 3.500 títols.

Àlex Milian

V CICLE DE CANTAUTORS 2002
Burjassot

ALEX
UBAGO

4 octubre

22,30h - Pati de Les Sitges

preu: 10 € anticipada, 12 € taquilla
venda anticipada: Servicicket, Servicixa,
i Casa de Cultura de Burjassot.

informació: 96 316 06 30/31

VENDA D'ENTRADA
SERVICIXA
902 33 22 11
servicixa.com

Ajuntament
de Burjassot

Cultura i Juventud